

RESOLUCIÓ SOBRE EL CENTRE D'INTERNAMENT D'ESTRANGERS

En ocasió del tancament provisional del CIE de la Zona Franca per fer-hi obres de millora, a partir del 30 d'octubre, el Síndic de Greuges de Catalunya vol fer les següents

CONSIDERACIONS

1. Des que es van crear a mitjan anys 1980 els centres d'internament d'estrangers han estat establiments controvertits. La reclusió de migrants en situació administrativa irregular mentre se substancia l'expedient d'expulsió té empara legal en la Directiva 2008/115/CE de la Unió Europea i en el Conveni europeu de drets humans (art. 5.1.f), però es pot considerar una mesura desproporcionada (privació de llibertat, un dret fonamental) per a l'objectiu que pretén assolir (una sanció administrativa, l'expulsió de l'estranger en situació irregular). La seva eficàcia, a més, és dubtosa, perquè ni totes les persones internades acaben essent expulsades, ni sovint és necessari l'internament per procedir a les expulsions.

En qualsevol cas, en aquest tipus de centre s'ha detectat, sobretot, una important opacitat informativa (manca de dades oficials relatives a ocupació, expulsions, queixes, etc.) i inadequades condicions materials (deficiències estructurals, manca d'higiene, etc.) i assistencials (manca d'assistència jurídica, mèdica, social, etc.). Les queixes per maltractaments han estat freqüents.

2. En els darrers anys, el Síndic ha obert nou actuacions d'ofici arran d'informacions rebudes relatives a la situació de persones internades al CIE de la Zona Franca. Aquestes actuacions inclouen dues defuncions (un suïcidi, presumptament conseqüència de maltractaments, i una aturada cardíaca), diverses queixes relatives a lesions, amenaces, vexacions i altres maltractaments, i a dues vagues de fam (una d'individual, l'altra, per part de 50 interns). L'any 2012, el Síndic, en la seva condició d'Autoritat Catalana de Prevenció de la Tortura, va intentar visitar el CIE i se li va negar l'accés. En data d'avui encara no hi

ha pogut entrar, malgrat que continuen havent-hiqueixes sobre el tracte rebut en aquest establiment.

3. En compliment de la Llei orgànica 2/2009, però amb quatre anys de retard, el Govern va aprovar el Reglament sobre els CIE per mitjà del Reial decret 162/2014. Malgrat que el Reglament introdueix algunes novetats positives, resulta criticable que mantingui el caràcter policial dels centres, amb funcionaris que duen armes de foc; que no inclogui cap garantia sobre l'ús de la força, les mesures de contenció o les cel·les d'aïllament, i que deixi sense cap concreció qüestions com ara l'organització de les visites, les trucades telefòniques o el temps mínim per avisar d'una expulsió. Els drets de les persones internades al CIE són notablement inferiors als que gaudeixen els interns de centres penitenciaris.

4. El Reglament preveu la introducció de serveis mèdics al CIE, i també la disposició de serveis d'assistència social, jurídica i cultural. Quant als drets dels interns, preveu que siguin designats pel seu nom, no per un número; que es garanteixi la privacitat de les comunicacions, i que tinguin dret a visites, incloent-hi entrevistes amb entitats no governamentals. També obliga a publicar anualment les dades relatives a l'ocupació de cada centre i a formar adequadament en matèria d'estrangeria, drets humans i gènere els funcionaris policials que hi presten servei. Després d'un any de vigència del Reglament, moltes d'aquestes millores encara no s'han aplicat i, quan s'han demanat explicacions, la Comissaria General d'Estrangeria ha reconegut que incompleix el Reglament de funcionament dels CIE per "les necessitats econòmiques, pressupostàries i de personal que exigeix", cosa que representa un reconeixement explícit de la incapacitat d'adequar aquests establiments a uns estàndards mínims de drets.

5. Mentre duren les obres de condicionament, s'ha determinat el trasllat dels interns del CIE de la Zona Franca de Barcelona als CIE de València i Madrid. A diferència del que succeeix en qualsevol cas de privació de llibertat, aquest trasllat s'ha ordenat sense cap garantia jurídica ni cap tràmit d'audiència als interns.

6. El 23 de juliol de 2015 el Parlament de Catalunya va instar el Govern espanyol a iniciar "en el més breu termini possible un procés que condueixi al tancament progressiu dels centres d'internament d'estrangers".

En virtut de les consideracions anteriors, el Síndic de Greuges de Catalunya conclou que els centres d'internament d'estrangers són establiments que, de manera estructural, vulneren drets fonamentals i, en conseqüència,

RECOMANA

- Que es tanqui definitivament el CIE de la Zona Franca de Barcelona.
- Que es tanquin progressivament els centres d'internament d'estrangers de la resta de l'Estat.
- Que s'estableixin mecanismes legals que facin innecessari l'internament previ davant d'una eventual expulsió de persones estrangeres en situació irregular.
- Que es defineixin polítiques migratòries i d'acollida més adequades a les necessitats actuals i als drets de les persones.

Barcelona, 28 d'octubre de 2015